Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp ─ HE 88/2016 vp

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi (HE 88/2016 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä aloitteet LTA 1—3/2016 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä lisätään määrärahoja nettomääräisesti 455 milj. eurolla ja korotetaan tuloarviota nettomääräisesti 222 milj. eurolla. Korotukset tehdään yhteisöveron ja sekalaisten tulojen arvioon. Perintö- ja lahjaveron tuottoarviota puolestaan alennetaan.

Suurimmat määrärahalisäykset tehdään maahanmuutosta aiheutuviin menoihin (230 milj. euroa) ja Terrafame Group Oy:n pääomittamiseen (144 milj. euroa) sekä omais- ja perhehoidon kehittämiseen (49,3 milj. euroa). EU:n rakennerahastoihin ja valtion asuntorahastoon tehdään valtuus- ja määrärahamuutoksia. Euroalueen korkotasojen laskun myötä valtionvelan korkomenoarviota alennetaan (56 milj. eurolla).

Muita muutoksia ovat mm. Senaatti-kiinteistöille annettava valtuus myydä kiinteistöjä yhteensä noin 41 milj. eurolla, ja eräitä yhtiöitä koskevia omistusrajoja ehdotetaan alennettavaksi valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaisesti.

Lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta noin 233 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2016 noin 5,6 mrd. euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 106 mrd. euroa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valmis
5.1

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 30
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Luonnonvaratalous

44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Valiokunta pitää perusteltuna momentille ehdotettua määrärahalisäystä. Vastaava määräraha jäi käyttämättä vuonna 2015 sähköisen hakumenettelyn ja maksatusjärjestelmän viivästymisen vuoksi.

Valiokunta on huolissaan uuden kemera-lain (34/2015) toimeenpanosta. Tukijärjestelmä suunniteltiin 68 milj. euron määrärahatasolle. Hallitusohjelman säästöjen nojalla kehyskaudelle 2016—2019 hyväksyttiin kuitenkin käytettäväksi noin 12 milj. euroa pienempi vuosittainen määräraha. Vaikuttavuuden säilyttämiseksi kemera-lakia ja asetusta muutettiin 18.4.2016. Muutosten valmistelu oli yleisesti tiedossa, mikä johti siihen, että Metsäkeskukseen syntyi keväällä hakemusruuhka. Maa- ja metsätalousministeriö keskeytti 3.5.2016 taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja terveyslannoitusta koskevan hakemusmenettelyn. Ennen keskeytyspäätöstä edellä mainittuja rahoitushakemuksia oli tullut vireille yli 22 milj. euron edestä.

Valiokunta korostaa, että kehyskaudelle 2017—2020 osoitettu 220 milj. euron rahoitus tulee käyttää mahdollisimman tehokkaasti. Tämä edellyttää myöntämisvaltuuden käyttämistä etupainotteisesti kehyskauden aikana. Valiokunta lisää näin ollen valtuutta 30 milj. eurolla ja toteaa, että vastaava summa on vähennettävä vuosilta 2018—2020. Valiokunta pitää välttämättömänä, että maa- ja metsätalousministeriö käynnistää nopealla aikataululla hakumenettelyn sujuvoittamiseksi ja määrärahojen riittävyyden varmistamiseksi tarvittavien muutosten valmistelun kemera-lakiin ja siihen liittyvään asetukseen. Näin keskeytetty hakemusmenettely voidaan avata hallitusti heti, kun se on mahdollista.

Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että hakemusten käsittelyä pystytään nopeasti tehostamaan ja kiirehtii kemera-tukijärjestelmään liittyvien sähköisten asiointijärjestelmien käyttöönottoa. Oleellista on myös päätöksentekoprosessin yksinkertaistaminen.

Edellä olevan perusteella valiokunta lisää momentin valtuutta 30 milj. euroa. Valtuutta tulee vähentää vastaavalla summalla vuosilta 2018—2020.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 88/2016 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp
Pääluokka 32

Valtuus

Momentin perusteluja *muutetaan* siten, että *vuonna 2016 saa tehdä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 88 000 000 eurolla.*

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että valtuutta voidaan käyttää myös kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) nojalla tehtyjen tukipäätösten virheiden korjauksiin.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

89. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 144 milj. euron lisämäärärahaa. Valtio omistaa Terrafame Group Oy:n kautta kaivostoiminnan, jota Terrafame Oy harjoittaa. Toimintaa varten Terrafame Oy:n pääomittamiseen myönnettiin vuoden 2015 lisätalousarvioissa 209 milj. euroa ja vuoden 2016 ensimmäisessä lisätalousarviossa 38,5 milj. euroa. Yhtiön johdon kesäkuussa 2016 esittämän arvion mukaan aiemmin myönnetyt määrärahat riittävät ylläpitämään kaivostoimintaa heinäkuun toiselle viikolle saakka.

Lisätalousarvioesityksen mukaan ehdotettavalla 144 milj. euron lisäyksellä arvioidaan katettavan toiminnan kustannukset vuoden 2016 loppuun. Lisärahoituksen turvin voidaan samanaikaisesti ryhtyä valmistautumaan kaivostoiminnan hallittuun sulkemiseen ja jatkaa keskusteluja kaivostoiminnan omistuspohjan laajentamiseksi.

Valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja toteaa, että valtio-omistajan arvion mukaan kaivokseen liittyvät riskit ovat ajallisesti ja taloudellisesti parhaiten rajattavissa valmistautumalla kaivoksen hallittuun sulkemiseen. Kaivoksen sulkemisen valmistelu toteutetaan vuoden 2016 loppuun saakka kestävän siirtymäkauden aikana. Sen aikana kaivoksen operatiivista toimintaa jatketaan ympäristöturvallisuuden varmistamiseksi ja myös siltä varalta, että kaivoksen kaupallisen toiminnan jatko olisi siirtymäkauden jälkeen edelleen mahdollista. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee vielä mahdollisuuksien mukaan harkita, onko vuoden loppuun saakka määritelty siirtymäkausi riittävän pitkä varmistamaan valtion edut sekä turvaamaan ympäristökysymysten tarkoituksenmukaisen hoidon. Sekä toiminnan ylösajon jatkamiseen että kaivoksen sulkemiseen liittyy vielä pidemmän aikaa merkittäviä epävarmuuksia. Yhtiön hallituksen mukaan kaivoksen ylösajo on edennyt suunnitellusti ja toiminnan taloudellista kannattavuutta ja kaivoksen arvoa voidaan vielä olennaisesti parantaa käynnissä olevilla liiketoiminnan kehittämishankkeilla. Valiokunta korostaa kuitenkin, että taloudellisesti kannattava kaivostoiminta edellyttää, että ympäristökysymykset ovat hallinnassa ja ratkaistu pitkäjänteisesti.

Terrafame Oy:n tilinpäätökseen 31.12.2015 laaditun laskennallisen ennallistamisvarauksen perusteella kaivostoiminnan sulkemisen kustannukseksi on arvioitu 329 milj. euroa, josta 167 milj. euroa on arvioitu katettavan metallien myyntituloilla. Ennallistamisvarausta koskevassa laskelmassa on huomioitu ne kustannukset, jotka aiheutuisivat siitä lähtien, kun kaivoksen konkreettiset sulkemistoimenpiteet voitaisiin aloittaa hallitusti ympäristöturvallisuuden vaarantumatta. Laskennallisen ennallistamisvarauksen nettosumma on 162 milj. euroa, jonka verran kaivoksen ennenaikaisesta sulkemisesta voidaan vähintään arvioida aiheutuvan valtiolle kustannuksia. Arvioinnin epävarmuutta kuvastaa, että myyntitulo on laskettu noin 9 500 USD:n nikkelin tonnihinnan mukaan, mutta kesäkuun alun maailmanmarkkinahinnalla (8 400 USD/tn) myyntitulo olisi noin 20 miljoonaa euroa vähäisempi.

Kaivostoiminnan ylösajon edellyttämäksi lisärahoitustarpeeksi yhtiön hallitus on kesäkuussa 2016 arvioinut yhteensä noin 220—260 milj. euroa sisältäen nyt ehdotettavan 144 milj. euron lisärahoituksen. Yhtiön hallitus on arvioinut, että tässä tapauksessa Terrafame Oy voi yltää vuonna 2018 positiiviseen kassavirtaan.

Valiokunta pitää hyvänä, että valiokunnan huhtikuussa 2016 hyväksymän mietinnön (VaVM 5/2016 vp) mukaisesti kaivoksen vaihtoehtoisiin ratkaisuihin on varauduttu aiempaa paremmin mm. selvittämällä niiden kustannuksia ja aluetaloudellisia vaikutuksia. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esitettyihin laskelmiin liittyy runsaasti epävarmuutta. Arviointia vaikeuttavat muun muassa nikkelin maailmanmarkkinahinnan kehittyminen, tuotantoprosesseihin liittyvät epävarmuudet, ympäristösuojelun kulut sekä myöhemmässä vaiheessa selviävät sulkemista koskevat lupaehdot, joista voi aiheutua merkittäviäkin lisäkustannuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaivostoiminnan jatkoa käsittelevien laskelmien ja arviointien laatua parannetaan edelleen, jotta kaivoksen tulevaisuutta koskeva päätöksenteko perustuisi realistisiin, luotettaviin ja riittävän tarkkoihin tietoihin. Muun muassa kaivoksen sulkemisprosessin kokonaiskustannusten laskemisessa ja aluetaloudellisten kokonaisvaikutusten arvioinnissa valiokunta näkee täsmentämistarvetta.

Valiokunta korostaa sitä, että kaivostoiminnan ympäristöturvallisuuden toteutuminen tulee varmentaa kaikissa olosuhteissa. Tärkeää on mm. seurata luotettavasti ja riittävän tarkasti kaivosjätteiden syntymistä ja haitallisten aineiden pääsyä vesistöihin, jotta mahdollisiin haittavaikutuksiin ja lupaehtojen rikkomisiin voidaan reagoida nopeasti. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaivostoiminnan lopettamisen edellyttämän yksityiskohtaisemman sulkemissuunnitelman valmistelu sekä sulkemisen edellyttämän ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) laatiminen aloitetaan mahdollisimman nopeasti. Sulkemisen edellyttämää ympäristölupaa tulee myös varautua hakemaan heti YVA-menettelyn valmistuttua. Valiokunta pitää perusteltuna, että myös kaivostoiminnan jatkamisen edellyttämiä YVA- ja lupaprosesseja viedään eteenpäin.

Valiokunta pitää hyvänä sitä valtio-omistajan linjausta, että kaivostoiminnan ylösajo ja kaupallinen toiminta voi jatkua pitkällä tähtäyksellä vain, jos toimintaan kyetään hankkimaan yksityistä lisärahoitusta valtion kannalta kannattavin ehdoin. On myös mahdollista, että valtio jää yhtiöön omistajaksi. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että keskusteluja yksityisten rahoittajien kanssa jatketaan aktiivisesti valtion kannalta edullisen lopputuloksen saamiseksi. Tältä osin tilanne on haastava, sillä yhtiön hallituksen mukaan Vaasan hallinto-oikeuden huhtikuussa 2016 antama päätös vaikeutti merkittävästi yksityisten sijoittajien kanssa käytäviä keskusteluja. Päätöksessään hallin-

to-oikeus muutti kaivoksen keskeiset luvat määräaikaisiksi vuoden 2018 loppuun saakka. Saadun selvityksen mukaan päätöksellä ei ole välitöntä vaikutusta kaivostoimintaan, mutta se johti entisestään vesienhallinnan vaikeutumiseen sekä mahdollisesti lisäkustannusten syntymiseen. Terrafame Oy on valittanut Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Prosessi kestänee useita vuosia.

Valiokunta on erittäin huolestunut kaivostoiminnan mahdollisen lopettamisen vaikutuksista Kainuun aluetalouteen ja työllisyyteen. Saadun selvityksen mukaan kaivoksella on päivittäin töissä noin 950 henkeä ja sulkemisen välilliset vaikutukset koko Kainuun alueelle ovat merkittäviä. Koska Kainuussa työttömiä työnhakijoita on jo ennestään paljon (huhtikuussa 2016 yhteensä 5 393 henkilöä; 16 % työvoimasta), kaivoksen mahdollisen sulkemisen seurauksena työttömäksi jäävien työllistymismahdollisuudet eivät ole erityisen hyvät. Erityisen huomionarvoista on, että Terrafame Oy:n henkilöstö on nuorta ja koulutettua väkeä, jonka poismuutto heikentäisi sekä ikäettä osaamisrakennetta Kainuussa. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että valtio varautuu riittävän aikaisessa vaiheessa kaivoksen mahdollisesta sulkemisesta aiheutuviin kielteisiin vaikutuksiin. Konkreettisia ja nopeasti vaikuttavia toimia tulee kohdentaa erityisesti työttömyyden vähentämiseen. Tässä yhteydessä on tärkeää selvittää myös EU:n tarjoamat tukimahdollisuudet.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 455 320 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 222 140 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 233 180 000 euron lisäystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio sekä ensimmäinen ja toinen lisätalousarvio huomioon ottaen 54 935 171 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 88/2016 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet LTA 1—3/2016 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2016 toista lisätalousarviota sovelletaan 27.6.2016 alkaen.

Helsingissä 17.6.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Maria Tolppanen ps (osittain)
jäsen Touko Aalto vihr (osittain)
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Eero Heinäluoma sd (osittain)
jäsen Susanna Huovinen sd (osittain)
jäsen Kalle Jokinen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok (osittain)
jäsen Mats Nylund r (osittain)
jäsen Antti Rantakangas kesk (osittain)
jäsen Markku Rossi kesk (osittain)
jäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
jäsen Sami Savio ps (osittain)
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk (osittain)
varajäsen Li Andersson vas (osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok (osittain)
varajäsen Timo Harakka sd (osittain)
varajäsen Lasse Hautala kesk (osittain)
varajäsen Anne Kalmari kesk
varajäsen Pauli Kiuru kok (osittain)
varajäsen Riitta Myller sd (osittain)
varajäsen Jani Mäkelä ps (osittain)
varajäsen Mika Niikko ps (osittain)
varajäsen Jari Ronkainen ps (osittain)
varajäsen Eero Suutari kok (osittain)
varajäsen Ozan Yanar vihr (osittain)
varajäsen Peter Östman kd (osittain)

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen
ylitarkastaja Arto Mäkelä

VASTALAUSE 1 sd

Yleisperustelut

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on huolissaan Suomen heikosta työllisyystilanteesta. Hallitus ei ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin kasvun ja työllisyyden aikaansaamiseksi, vaikka työllisyystilanne on vaikea ja pitkäaikaistyöttömyys nousee hälyttävää vauhtia. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömiä työnhakijoita oli huhtikuun 2016 lopussa jo 340 900. Pitkäaikaistyöttömyys on noussut lähes 15 prosenttia vuodessa. Hallitus ei silti ota lisätalousarviossaan heikentyvää työllisyystilannetta asiaankuuluvalla tavalla huomioon.

Työssä olevia on nyt 7 000 vähemmän kuin hallituksen aloittaessa. Hallitus on asettamastaan 110 000 työpaikan tavoitteesta nyt jäljessä 117 000 työpaikkaa. Vuoden aikana hallitus ei ole päässyt eteenpäin, vaan ottanut takapakkia.

Hallitus luotti työllisyyden hoidossa ensimmäisenä vuotenaan vain kilpailukykysopimukseen, eikä ryhtynyt välittömiin työllisyyttä edistäviin toimiin. Päinvastoin työllisyysmäärärahoja leikattiin rankasti ja leikataan yhä. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on toistuvasti esittänyt tästä huolensa ja vaatinut riittäviä työllisyysmäärärahoja jokaisen lisätalousarvion yhteydessä. On suuri pettymys, kun hallitus ei taaskaan niitä esitä.

Kilpailukykysopimuksesta on esitetty hämmentävän erilaisia työllisyysarvioita, joten työllisyyttä parantaviin toimiin tulee ryhtyä pikaisesti. Taloudelliseen vastuuseen kuuluu myös vastuu vaikean työllisyystilanteen helpottamisesta. Lisätalousarviossa on varattava riittävät työllisyysmäärärahat ja hallituksen on välittömästi ryhdyttävä toimiin, joilla kasvua ja työllisyyttä tuetaan. Lisäksi on laadittava pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaohjelma.

Koulutukseen kohdistettuja leikkauksia on kritisoitu kaikissa asiantuntijakuulemisissa. Pitkän aikavälin kasvunäkymät vaarantuvat koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvien leikkausten sekä syrjäytymistä aiheuttavan korkean pitkäaikaistyöttömyyden vuoksi. Koulutuksen ja tutkimuksen panostukset ovat välttämättömiä työn tuottavuuden kasvattamiseksi ja pitkän aikavälin kasvupotentiaalin luomiseksi.

Kasvukeskuksissa kohtuuhintaisten asuntojen puute on noussut kasvun ja työllisyyden esteeksi. On aloitettava kohtuuhintaisen ja pitkäjänteisen vuokra-asuntorakentamisen lisäämiseksi 40 vuoden korkotukijärjestelmän uudistaminen niin, että tuki on ehdoiltaan kilpailukykyinen. Asuntotuotannon kasvattaminen on yksi hallituksen kärkihankkeista, ja hallituksen tulisi toimia sen mukaisesti.

Valtiolla on nykyisellään merkittävä omistus strategisen intressin omaavissa yhtiöissä. Strategista intressiä on toteutettu joko täydellä omistuksella (100 %) tai enemmistöomistuksella (50,1 %). Hallituksen uuden linjauksen myötä strategisen intressin uudeksi alarajaksi asetettiin 33,4 prosenttia, joka on riittämätön turvaamaan selkeän määräysvallan valtionyhtiöissä. Strateginen intressi liittyy huoltovarmuuteen, infrastruktuurin ylläpitämiseen ja turvaamiseen sekä maanpuolus-

tukseen — suomalaisen yhteiskunnan toimivuuden ja jatkuvuuden kannalta keskeisiin toimintoihin. Siksi strategisen intressin yhtiöissä omistusrajaa ei tule laskea alle 50 prosentin.

Postin tulevaisuus herättää huolta. Valtion omistusosuuden vähentäminen 50,1 prosenttiin ja siltä ylittävältä osalta omistuksen siirto Kehitysyhtiöön sisältää riskin, että Postin peruspalvelujen yhdenvertainen turvaaminen erityisesti haja-asutusalueilla vaarantuu. Vaarassa on myös viisipäiväinen jakelu.

Talvivaaran kaivoksen alasajon varalta on varauduttava välittömiin toimenpiteisiin Kainuun työllisyyden turvaamiseksi. Alueelle on valmisteltava äkillisen rakennemuutoksen ohjelma ja pyrittävä korvaaviin investointeihin työllisyyden turvaamiseksi. Kaivoksen omistamispohjan laajentamisneuvotteluissa on tähdättävä valtion pitkän aikavälin etuun sekä talouden että työllisyyden kannalta.

Kuluvan vuoden talousarvioesityksestä leikattiin 12,6 miljoonaa liikenteen ostopalveluista. Viime syksynä liikenne- ja viestintäministeriö ja VR kävivät neuvottelut ostopalveluliikenteestä ja leikkauksen johdosta henkilöliikenne päätettiin lopettaa kokonaan monella rataosuudella. Päätös tehtiin mm. rataosuuksien Seinäjoki—Jyväskylä, Varkaus—Joensuu ja Kirkkonummi—Inkoo—Siuntio—Helsinki henkilöliikenteen lopettamisesta sekä vuorojen vähentämisestä monella muulla rataosuudella.

Hallitus on ajanut päätöksillään suomalaista raideliikennettä alas, eikä uudesta liikenteestä ole tietoa. Vaikka junaliikenne on ympäristöystävällinen ja ilmastotavoitteiden kannalta edullinen liikennemuoto, moni työssäkäyvä on kuitenkin joutunut vaihtamaan henkilöautoon. Tämä ei ole kestävää ja talouskasvua tukevaa politiikkaa.

Hallituksen ostopalveluliikenteen leikkaukset ovat heikentäneet kansalaisille tärkeää työmatka- ja asiointiliikennettä monilla rataosuuksilla. Ostopalveluliikenne on palautettava riittävälle tasolle näillä rataosuuksilla, jotta ihmisten työssäkäynti ja välttämätön asiointi ei vaarannu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

> Eduskunta edellyttää, että työllisyysmäärärahoja ja starttirahoja lisätään niiden riittävyyden takaamiseksi ja hallitus ryhtyy välittömiin työllisyyttä parantaviin toimiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin henkilöjunaliikenteessä kansalaisille tärkeän työmatka- ja asiointiliikenteen palauttamiseksi riittävälle tasolle niillä rataosuuksilla, joihin hallitus kohdisti syksyllä 2015 ostopalveluliikenteen leikkaukset, mikäli korvaavaa markkinaehtoista liikennettä ei synny hallituksen aiemmin esittämässä aikataulussa. Lisäksi edellytetään hallitusta ryhtymään pikimmiten toimenpiteisiin niillä yhteysväleillä, joiden liikenteen palvelutasoa ei pystytä korvaamaan riittävästi edes bussiliikenteellä.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

89. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää Terrafame Oy:lle 144 miljoonan euron pääomitusta, jolla on tarkoitus kattaa toiminnan kulut vuoden 2016 loppuun. Vuodenvaihteeseen mennessä yhtiön on löydettävä yksityistä rahoitusta, muussa tapauksessa toiminta ajetaan alas.

Tavoitteena tulee olla kannattava, työllistävä ja ympäristön kannalta kestävä tuotanto. Valtionyhtiönä Terrafame Oy on saavuttanut tuotantoon liittyvät tavoitteet, ja yhtiön oman arvion mukaan kassavirta voisi kääntyä positiiviseksi vuonna 2018. Arvioon liittyy huomattavaa epävarmuutta niin nikkelin maailmanmarkkinahinnan, tuotannon toimivuuden ja ympäristövaatimuksien osalta. Jos tuotanto nousisi kannattaviin määriin, myös vesienhallinnan ja jätehuollon haasteisiin olisi kyettävä vastaamaan.

Valtiovarainvaliokunta epäilee mietinnössään, onko Terrafamelle annettu määräaika riittävän pitkä. Mietinnössä todetaan myös, että mahdollisen yksityisen sijoituksen ehtojen on oltava valtion kannalta edullisia ja että valtio voi jäädä yhtiön omistajaksi, jos tiukat kannattavuuden ja ympäristönsuojelun edellytykset täyttyvät.

Tuhansien ihmisten työpaikkoihin, koko Kainuun aluetalouteen ja ympäristön tilaan vaikuttava merkittävä päätös on tehtävä riittävien ja realististen asiantuntija-arvioiden perusteella, kuten valiokunta mietinnössään toteaa. Hallitus ei ole vaatimuksista huolimatta toimittanut eduskunnan käyttöön riippumatonta selvitystä Terrafamen toimintaedellytyksistä. Nyt myönnettävän 144 miljoonan euron lisäksi yhtiö arvioi tarvitsevansa 80—120 miljoonan euron lisärahoituksen päästäkseen positiiviseen kassavirtaan. Näin merkittävät panostukset edellyttävät nykyistä huolellisempaa ja kattavampaa arviota.

Jos kaivos päätetään ajaa alas, julkisen vallan on ryhdyttävä erityistoimiin Kainuun työllisyyden sekä korvaavien investointien puolesta ja valmisteltava äkillisen rakennemuutoksen ohjelmaa, mahdollisuuksien mukaan EU:n tuella. Määrätietoiset toimet on aloitettava välittömästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 3

> Eduskunta edellyttää, että hallitus teettää välittömästi riippumattoman selvityksen, jolla voitaisiin arvioida Terrafame Oy:n edellytykset kannattavaan, työllistävään ja ympäristön

kannalta kestävään tuotantoon, ja toimittaa sen eduskunnan käyttöön. Eduskunta edellyttää myös, että hallitus ryhtyy kaivoksen alasajon varalta välittömiin toimenpiteisiin Kainuun työllisyyden ja korvaavien investointien puolesta ja valmistelee alueelle äkillisen rakennemuutoksen ohjelmaa. Eduskunta edellyttää, että omistuspohjan laajentamisneuvotteluissa varmistetaan valtion pitkän tähtäimen etu sekä talouden että työllisyyden kannalta.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Talousarvioesitys vuodelle 2016 sisälsi aktiiviseen työvoimapolitiikkaan yhteensä 158 miljoonan euron leikkaukset, vaikka työttömyys nousi jo vuonna 2015 ennakoitua nopeammin. Monen TE-toimiston alueella työllistämisrahat ovat käytännössä loppu. Kolmas sektori työllistää kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia työttömiä, eikä heille ole monen TE-toimiston alueella enää myönnetty palkkatukea. Siksi esitämme, että työllistämismäärärahoja lisätään ja lisäys kohdennetaan suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 30 000 000 euroa nuorten työllistämiseen, pitkäaikaistyöttömien palkkatukeen ja kotouttamistoimiin.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tukeminen

Suomi kaupungistuu, ja etenkin kasvukeskuksissa on pula kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Yksi hallituksen kärkihanke on asuntotuotannon lisääminen. Tämän vuoksi hallitus on antanut esityksen HE 76/2016 vp laiksi vuokra-asuntojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi. Esityksen tavoitteena on lisätä kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, mutta esityksen sisältö ja muoto eivät tue tätä tavoitetta. On arvioitu, että tällä mallilla rakennettavan asunnon neliöhinta nousee lähelle vapaarahoitteista tuotantoa. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei voi tukea esitystä, jossa yhteiskunnan varoilla tuetaan markkinahintaista tuotantoa, jota rakennetaan muutoinkin. Esitykseen liittyy useita ongelmia, joiden osalta viitataan YmVM 9/2016 vp:n Vastalause 1:een. Yksi suurimmista ongelmista on, että esitys heikentää edelleen nk. pitkän korkotuen houkuttelevuutta rakennuttajien keskuudessa. Sen vuoksi esitimme hallituksen esityksen HE 76/2016 vp hylkäämistä sekä edellytimme, että kohtuuhintaisen ja pitkäjänteisen vuokra-asuntorakentamisen lisäämiseksi hallitus aloittaa välittömästi 40 vuoden korkotukijärjestelmän uudistamisen niin, että tuki on ehdoiltaan kilpailukykyi-

nen. Pitkällä korkotuella mm. kuntavetoiset rakennuttajat rakentavat pysyvästi ja pitkäjänteisesti kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Pitkän korkotuen uudistuksessa on huomioitava mm. pysyvästi kilpailukykyinen korkotaso, korkotuen keston pidentäminen ja lainojen lyhennysohjelman takapainotteisuuden vähentäminen. Asuntorahaston varoista ei tule hyväksyä tuettavaksi vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain mukaisia lainoja.

Valtion asuntorahaston valtuuksiin tehtävät muutokset

Valtion asuntorahaston (ARA) varoja on käytettävä vuokra-asumisen ja asukkaiden hyödyksi lisäämällä kohtuuhintaista vuokra-asuntorakentamista ja korjausrakentamista ja parantamalla asuinmukavuutta ja viihtyvyyttä sekä vähentämällä asumisen sosiaalisia ongelmia. Matalasuhdanteen aikana korjausrakentamiseen panostamalla voidaan lisätä aktiivisuutta rakennusalalla. Merkittävä määrä 1960- ja 1970-luvuilla rakennettuja kerrostaloja on tullut korjausikään. Korjausrakentamiseen on tarpeen enemmän kuin hallituksen ehdottamat 35 miljoonaa euroa, joka myönnetään korjausavustuksina kahdelta eri budjettimomentilta. Viime kaudella suhdanneluontoinen korjausrakentamisen panostus oli 155 miljoonaa euroa ja panostus tuli asuntorahastosta, jolloin vaikutukset valtion talousarvioon olivat pienet. Ehdotamme avustuksen myöntövaltuuden lisäämistä 15 000 000 eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 perusteluihin lisätään, että vuonna 2016 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 30 000 000 euroa, ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa välittömästi kohtuuhintaisen ja pitkäjänteisen vuokra-asuntorakentamisen lisäämiseksi 40 vuoden korkotukijärjestelmän uudistamisen niin, että tuki on ehdoiltaan kilpailukykyinen. Uudistuksessa on huomioitava mm. pysyvästi kilpailukykyinen korkotaso, korkotuen keston pidentäminen ja lainojen lyhennysohjelman takapainotteisuuden vähentäminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp
Vastalause 1 sd

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut neljä lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 17.6.2016

Pia Viitanen sd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Timo Harakka sd
Riitta Myller sd

VASTALAUSE 2 vihr, r

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

89. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 144 000 000 euroa. Lisärahoituksella arvioidaan katettavan kaivoksen toiminnan kustannukset vuoden 2016 loppuun.

Edellytämme, että lisärahoitus käytetään investointeihin, joita tarvitaan vesitaseen hallintaan, vesien puhdistamiseen ja kaivoksen alasajon valmistelemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus

> Eduskunta edellyttää, että Terrafame Oy:lle myönnetty 144 miljoonan euron lisärahoitus käytetään investointeihin, joita tarvitaan vesitaseen hallintaan, vesien puhdistamiseen ja kaivoksen alasajon valmistelemiseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja
>
> että edellä ehdotettu lausuma hyväksytään.

Helsingissä 17.6.2016

Touko Aalto vihr
Ozan Yanar vihr
Mats Nylund r

VASTALAUSE 3 vas

Yleisperustelut

Työllisyyttä on parannettava välittömästi

Työllisyyden parantaminen on Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ykköstavoite. Onkin suuri pettymys, ettei hallitus odotuksista huolimatta vieläkään reagoi lisätalousarvioesityksellään vaikeaan työllisyys- ja taloustilanteeseen. Tämä johtaa työttömyyden lisääntymiseen ja eriarvoistumisen syvenemiseen entisestään.

Maailmantalouden ja -kaupan kasvunäkymät ovat edelleen vaisut. Euroopan komission mukaan Suomi on lähivuosina euroalueen hitaimmin kasvava talous. Taloudessamme näkyy enintään orastavaa kohentumista, ja siksi työllisyys pysyy heikkona.

Tilastokeskuksen mukaan työvoiman ulkopuolella oli vuoden 2016 huhtikuussa 1 423 000 ihmistä, mikä on 32 000 enemmän edellisvuoteen verrattuna. Työvoiman ulkopuolella olevista oli piilotyöttömiä 132 000 eli 9 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Piilotyöttömyyden syitä ovat esimerkiksi työnhausta luopuminen, opiskelu, lastenhoito tai terveydelliset syyt. Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli puolestaan huhtikuun 2016 lopussa kaikkiaan 341 000 työtöntä työnhakijaa. Määrä oli 2 000 suurempi kuin vuotta aiemmin.

Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömyyden kasvun jatkuminen. Yli vuoden työttömänä olleita oli huhtikuussa 121 000 eli yli 16 prosenttia edellisvuotta enemmän. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu merkitsee käytännössä yhä useamman ajautumista pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle ja köyhyyteen. Myös nuorisotyöttömyys on edelleen järkyttävällä tasolla, 15—24-vuotiaiden työttömyysaste oli huhtikuussa 28,7 prosenttia.

Pitkään jatkuneen massatyöttömyyden hyväksyminen on vastuutonta. Hallituksen on annettava välittömästi työllisyyttä tukeva lisätalousarvio. Työllisyysmäärärahojen lisäksi siihen on sisällyttävä pidemmällä aikajänteellä talouskasvua ja velkakestävyyttä vahvistava laaja työllistävä investointiohjelma.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa välittömästi työllisyyttä tukevan lisätalousarvion, johon sisältyy riittävien työllisyysmäärärahojen lisäksi pidemmällä aikajänteellä talouskasvua ja velkakestävyyttä vahvistava laaja työllistävä investointiohjelma.

Perheenyhdistämisen vaikeuttaminen estää kotoutumista

Maahanmuuttajien kotoutumiseen on osoitettava riittävästi resursseja. Olennainen kotoutumista tukeva tekijä on mahdollisuus elää oman perheen kanssa. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei

hyväksy hallituksen epäinhimillistä esitystä perheenyhdistämisen kriteerien tiukentamisesta. Kotoutumista edistävien palvelujen ja etuuksien määrärahatarvetta arvioitaessa ei pidä laskea hallituksen esityksen läpimenon varaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 2

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa riittävän rahoituksen maahanmuuttajien kotoutumista edistäviin palveluihin, kotoutumiskoulutukseen ja etuuksiin huomioiden perheenyhdistämiset.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

10. Omistajaohjaus

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Valtionyhtiöt ovat luoneet Suomeen työtä ja vaurautta. Hallitus jatkaa tämän kansallisomaisuutemme hävittämistä ulosmyynneillä, joissa voittajia ovat lopulta ulkomaiset pelurit. Valtionyhtiöiden myyminen ja tuottavista ja strategisesti merkittävistä omistuksista luopuminen ei ole järkevää talouspolitiikkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentin 23.10.88 perusteluja ei muuteta ja että momentti poistetaan lisätalousarviosta.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Maa- ja elintarviketalous

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmälle on tärkeää, että Suomessa voi jatkossakin syödä puhdasta, kotimaisten tuottajien kestävällä tavalla tuottamaa lähiruokaa. Maanviljely ja kotimainen ruuantuotanto ovat kriisissä. Tuottajahintojen lasku, Venäjän vastapakotteet, tukimaksatusten lykkääminen sekä haastavat sääolosuhteet ovat olleet kovia iskuja maataloudelle. Kriisin jatkuminen

vaarantaa tilojen lisäksi kotimaisten, puhtaiden elintarvikkeiden tarjonnan ja elintarviketeollisuuden työllisyyden.

Suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseksi tarvitaan pikaisia toimia. Maa- ja metsätalousministeriö esitti lisätalousarvioon maataloudelle 48 miljoonan kriisipakettia. Keskustajohtoinen hallitus ei kuitenkaan anna viljelijöiden ja tuottajien kipeästi tarvitsemia lisämäärärahoja. On välttämätöntä, että maatalousyrittäjiä autetaan antamalla riittävä rahoitus kriisipaketille. Ahdingossa olevien maatalousyrittäjien selviytymistä voidaan tukea esimerkiksi sopeutumislainoituksella, lyhennysjoustoilla ja karsimalla byrokratiaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 3

> Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa viipymättä riittävän rahoituksen suomalaisen maatalouden turvaamiseksi.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

89. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Terrafame Oy:n kaivostoiminnan tulevaisuuteen liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Näitä ovat muun muassa nikkelin maailmanmarkkinahinnan kehittyminen, tuotantoprosesseihin liittyvät epävarmuudet sekä ympäristöriskit. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää oikeana linjausta, jonka mukaan kaivokseen liittyvät riskit ovat parhaiten rajattavissa valmistautumalla kaivoksen hallittuun sulkemiseen.

Kaivoksen sulkemisen valmistelu toteutetaan vuoden 2016 loppuun saakka kestävän siirtymäkauden aikana. Sen aikana kaivoksen operatiivista toimintaa jatketaan ympäristöturvallisuuden varmistamiseksi ja myös siltä varalta, että toiminnan jatko olisi siirtymäkauden jälkeen mahdollista yksityisen lisärahoituksen turvin.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on erittäin huolestunut kaivostoiminnan suunnitellun lopettamisen vaikutuksista Kainuun talouteen ja työllisyyteen. Kaivoksella työskentelee joka päivä noin 950 työntekijää. Kainuun jo ennestään vaikean työllisyystilanteen vuoksi heidän mahdollisuutensa työllistyä kaivoksen sulkemisen jälkeen ovat pienet. On välttämätöntä, että valtio tukee alueen sopeutumista rakennemuutokseen. Uusien elinkeinojen ja korvaavien työpaikkojen syntymistä on tuettava jo siirtymäkauden aikana. Tässä yhteydessä on selvitettävä myös EU:n tarjoamat tukimahdollisuudet.

Ympäristöturvallisuuden toteutuminen tulee varmentaa kaikissa olosuhteissa. Muun muassa haitallisten aineiden pääsyä vesistöihin on seurattava luotettavasti ja riittävän tarkasti, jotta mahdol-

lisiin haittavaikutuksiin ja lupaehtojen rikkomisiin voidaan reagoida nopeasti. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää valiokunnan tavoin tärkeänä, että kaivoksen sulkemisen edellyttämän ympäristövaikutusten arvioinnin laatiminen aloitetaan välittömästi ja että sulkemisen edellyttämää ympäristölupaa haetaan heti ympäristövaikutusten arvioinnin valmistuttua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee Kainuun sopeutumista rakennemuutokseen tukemalla uusien elinkeinojen ja korvaavien työpaikkojen syntymistä jo siirtymäkauden aikana.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus laiminlyö työllisyyden hoidon. Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli huhtikuun 2016 lopussa kaikkiaan 341 000 työtöntä työnhakijaa. Vaikka työttömyys on lisääntynyt, hallitus leikkasi vuoden 2016 talousarviossa työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahoja, joilla tuetaan osaavan työvoiman saatavuutta, työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja yrittäjyyttä.

Monen TE-toimiston alueella palkkatukea ja starttirahoja ei ole voitu myöntää, sillä työllistämisrahat ovat käytännössä loppu. On välttämätöntä, että palkkatukeen ja starttirahaan kohdennetaan lisää resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.30.51 lisätään 30 000 000 euroa palkkatukeen ja starttirahaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja
>
> että edellä ehdotetut neljä lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 17.6.2016

Kari Uotila vas
Li Andersson vas

VASTALAUSE 4 r, vihr, kd

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suomen maatalous on nyt akuutissa kriisissä. Tämän vuoksi hallitus teki perustavanlaatuisen virheen, kun se ei vuoden toisessa lisätalousarviossa varannut rahaa kriisipaketin tekemiseen maataloudelle viipymättä.

Nyt toimenpiteet lykätään syksyyn, mikä merkitsee käytännössä sitä, että Suomi ei saa kriisipaketin edellyttämiä neuvotteluja läpiviedyksi EU:n kanssa ennen kuin ensi vuoden puolella. Hallituksella oli kyllä varaa panna 144 miljoonaa euroa Talvivaaran muodostamaan pohjattomaan aukkoon, mutta maataloudelle se ei löytänyt tukea. Miksi päädyttiin tekemään näin? Kolmannes Terrafamelle osoitetusta määrärahasta olisi pitänyt mennä maataloudelle, ja näin maatalouden kriisipaketin — paketin, joka ei voi odottaa — valmistelu olisi saatu käyntiin. Terrafamen pääomittamiseen olisi hyvin ehditty palata seuraavassa lisäbudjetissa, joka tulee syksyllä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus

> Eduskunta edellyttää, että hallitus välittömästi aloittaa maatalouden kriisipaketin valmistelun ja tuo sen viipymättä kolmannen lisätalousarvion muodossa eduskuntaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja
>
> että edellä ehdotettu lausuma hyväksytään.

Helsingissä 17.6.2016

Mats Nylund r
Touko Aalto vihr
Peter Östman kd

VASTALAUSE 5 kd, r

Yleisperustelut

Vuoden 2016 toisessa lisätalousarviossa hallitus myöntää lisämäärärahoja Maaseutuviraston (Mavi) toimintamenoihin. Määrärahatarvetta perustellaan sillä, että maatalouden tulo- ja kannattavuustilanne on heikentynyt eikä merkittävää käännettä parempaan ole näköpiirissä. Lisäyksellä pyritään parantamaan Mavin tilannetta, jotta tukien maksatuksista suoriuduttaisiin aikataulussa, mikä osaltaan helpottaisi viljelijäperheiden vaikeaa taloustilannetta. Alle miljoonan euron lisäys Mavin toimintamenoihin on tarpeellinen. Maatalousyrittäjien tilannetta ei kuitenkaan pelasteta pelkästään sillä, että tukimaksatukset saadaan toimimaan nykyistä paremmin. Mavin toiminta-edellytysten parantamisen lisäksi vaikeuksiin ajautuneiden maatalousyrittäjien tukemiseksi tarvitaan lisämäärärahoja.

Suomen maatalous on viime vuosina ajautunut kriisiin johtuen tuottajahintojen laskusta, Venäjän asettamista tuontikielloista, huonoista sääolosuhteista ja tukimaksatusten viivästymisestä. Maatalousyrittäjien kannattavuus on laskenut, ja yrittäjätulo on laskenut 40 prosenttia muutamassa vuodessa. Se on eniten EU-maista. Pahimmat talousongelmat ovat sikatiloilla sekä sellaisilla maitotiloilla, jotka ovat investoineet velkarahalla. Kriisiytymässä ovat myös kasvinviljelytilat.

Vaadimme pikaisia toimia maatalousyrittäjien auttamiseksi. Hallituksella olisi ollut mahdollisuus parantaa tilannetta lisätalousarvion yhteydessä. Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen esittämä 48 miljoonan euron kriisipaketti hylättiin kuitenkin hallituksen toimesta. Lisämäärärahojen tarve on akuutti, ja hallituksen olisi pitänyt huomioida tarve vuoden 2016 toisessa lisätalousarviossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo heti syysistuntokauden alussa maatalouden kriisipaketin maatalousyrittäjien tilanteen helpottamiseksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp
Vastalause 5 kd, r

Työllisyyskehitys koko maassa on ollut heikkoa, vaikka pientä käännettä parempaan onkin havaittavissa. Viime aikojen uutiset uusista suuren kokoluokan irtisanomisista kertovat siitä, että maamme työllisyystilanne on yhä vakava. Hallituksen panostukset työllisyyden hoitoon ovat riittämättömiä. Pidämme hyvänä hallituksen kaavailuja työttömyysturvan aktiivikäytön lisäämiseksi. Näiden toimien lisäksi tarvitaan kuitenkin myös muita työllistämistoimia ja riittäviä työllisyysmäärärahoja.

Vuoden 2015 aikana työvoimatoimistot eivät pystyneet tarjoamaan palkkatukea ja starttirahoja niin paljon kun olisi tarjottu. Hallitus on varsinaisessa talousarviossaan vuodelle 2016 leikannut määrärahoja julkisista työvoima- ja yrityspalveluista. Työttömyyden pitkittämisen sijaan tulee tukea aktiivisia toimia, joilla madalletaan kynnystä itsensä työllistämiseen yritystoiminnan kautta tai mahdollistetaan palkkatuen turvin työelämään pääsy tai paluu pitkän työttömyyden tai muun syyn vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 30 000 000 milj. euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että työttömyysturvan aktiivikäytön mahdollistamisen lisäksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden mahdollisuudet tarjota työttömille työntekijöille palkkatukea työllistymisen helpottamiseen ja starttirahaa oman yritystoiminnan aloittamiseen turvataan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut kaksi lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 17.6.2016

Peter Östman kd
Mats Nylund r

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp
LIITE: Lisätalousarvioaloitteet LTA 1—3/2016 vp

Liite

— Lisätalousarvioaloite LTA 1/2016 vp Peter Östman kd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin (30 000 000 euroa) 32.30.51

— Lisätalousarvioaloite LTA 2/2016 vp Tarja Filatov sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työllistämiseen, pitkäaikaistyöttömien palkkatukeen ja kotouttamistoimiin (30 000 000 euroa) 32.30.51

— Lisätalousarvioaloite LTA 3/2016 vp Riitta Myller sd Lisätalousarvioaloite Valtion asuntorahaston valtuuksiin tehtävistä muutoksista 35.20.60